

Warszawa, 13-05-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

III.7065.87.2022.DS

Pan
Paweł Szefernaker
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw
Wewnętrznych i Administracji
Pełnomocnik Rządu do spraw
uchodźców wojennych z Ukrainy
ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w Dzienniku Ustaw z dnia 29 kwietnia 2022 r., poz. 930 opublikowana została ustawa z dnia 27 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Znowelizowała ona art. 13 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 583 ze zm.), dotyczący świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy.

W wyniku zmiany powołanego przepisu wydłużeniu uległ okres, za jaki może być przyznane to świadczenie z 60 dni do 120 dni (art. 13 ust. 1 ustawy), a we wniosku o

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
bip.brpo.gov.pl

świadczenie pieniężne wprowadzono konieczność podania numeru PESEL osoby przyjętej do zakwaterowania (art. 13 ust. 4 pkt 4 ustawy).

W poprzednim stanie prawnym do wniosku o świadczenie pieniężne także należało podać numer PESEL takiej osoby, jeżeli go posiadała.

Do wniosków o świadczenie pieniężne złożonych do dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej, tj. 30 kwietnia 2022 r., przepis art. 13 ust. 4 pkt 4 stosuje się w brzmieniu dotychczasowym.

Po tej dacie, osoby składające wniosek, a możliwe jest złożenie wniosku tylko za okres z dołu, zobowiązane będą podać imię i nazwisko osoby przyjętej do zakwaterowania oraz jej numer PESEL.

Osoby zwracające się do Rzecznika podnoszą, iż taka regulacja pozbawia je możliwości ubiegania się o świadczenie pieniężne, a tym samym zwrotu poniesionych kosztów.

Część obywateli Ukrainy, którzy schronili się na terytorium Polski przed rosyjską agresją, nie ubiegała się o nadanie numeru PESEL. Pobyt w Polsce traktowali bowiem jako przejściowy. Część z nich już opuściła terytorium naszego kraju.

W aktualnym stanie prawnym osoby udzielające schronienia obywatelom Ukrainy, nieposiadające ich numerów PESEL, nie będą mogły, po dniu 30 kwietnia 2022 r., skutecznie ubiegać się o świadczenie pieniężne z tytułu ich zakwaterowania i wyżywienia.

Problem z otrzymaniem pieniędzy mogą mieć zwłaszcza osoby, które gościły u siebie uchodźców w pierwszych tygodniach po wybuchu wojny (kiedy jeszcze uproszczona procedura nadawania numeru PESEL obywatelom Ukrainy nie obowiązywała) lub te, które nie spieszyły się ze składaniem wniosków.

W ocenie Rzecznika, zmiana dokonana ustawą z dnia 27 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, w zakresie konieczności podania we wniosku o świadczenie pieniężne numeru PESEL obywatela Ukrainy, w odniesieniu do wniosków dotyczących okresu przed datą jej wejścia w życie, tj. przed 30 kwietnia 2022 r. i złożonych po tej dacie, może budzić wątpliwości co do zgodności tej regulacji z zasadą

demokratycznego państwa prawnego określoną w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i wynikającą z niej szczegółową zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. W świetle tej zasady adresaci norm prawnych mają prawo oczekiwać, że regulacja prawna nie zostanie zmieniona na ich niekorzyść w sposób arbitralny i zaskakujący (por. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 19 listopada 2008 r., sygn. akt Kp 2/08; z dnia 4 listopada 2015 r., sygn. akt K 1/14). Zmiana prawa, która pociąga za sobą negatywne skutki dla jego adresatów, powinna więc być dokonywana z poprawnym zastosowaniem przepisów przejściowych i odpowiedniej *vacatio legis*, po to, aby adresaci ci mieli czas na zapoznanie się z nowymi przepisami, dostosowanie się do nich oraz dokończenie przedsięwzięć już rozpoczętych pod rządami przepisów dotychczasowych.

Przeprowadzona w omawianym zakresie nowelizacja ustawy o pomocy obywatelom w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa nie spełnia nie spełnia powyższych wymagań wynikających zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. Weszła ona bowiem w życie z dniem następującym po dniu jej ogłoszenia (art. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa), nie dając możliwości zapoznania się z nowymi wymogami.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U z 2020 r. poz. 627 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Ministra o przekazanie stanowiska w kwestii możliwości rozwiązania przedstawionego problemu.

Z wyrazami poważania

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/